

„Memoriał” dobrem świata

11 listopada dotarła do nas wiadomość, że Prokuratura Generalna Federacji Rosyjskiej złożyła pozew o rozwiązanie Międzynarodowego Stowarzyszenia „Memoriał”. Rozprawa w Sądzie Najwyższym ma się odbyć w Moskwie 25 listopada br. Ten akt politycznej agresji dotyka nas głęboko. Znamy przełomowy wkład „Memoriału” w pracę nad pamięcią, dzięki której Europa leczy się po totalitarnym doświadczeniu XX wieku. Apelujemy do opinii światowej o obronę.

„Memoriał” – od samego swego powstania – w oczach świata zyskał rangę sumienia współczesnej Rosji. Jego dzieło – w poszukiwaniu prawdy historycznej i w obronie praw człowieka – ma wymiar międzynarodowy; w niektórych pracach uczestniczyliśmy osobiście. Kilukrotnie „Memoriał” nominowany był do Pokojowej Nagrody Nobla.

Dla Polski fundamentalne znaczenie miał udział „Memoriału” w odkrywaniu prawdy o „polskiej operacji NKWD”, zbrodni katyńskiej i innych masowych represjach. Pamiętamy o wielkim dziele dysydentów, z którego też wywodzi się autorytet ludzi „Memoriału”; w tym najwyżej honorowanych przez Rzeczpospolitą Polską: Sergieja Kowaliowa, Arsienija Rogińskiego, Jana Raczyńskiego, Aleksandra Gurjanowa, Aleksieja Pamiatnycha, Nikitę Pietrowa. Arsienij Roginski był przez lata – jedynym z Rosji – członkiem Międzynarodowej Rady Oświęcimskiej; uhonorowany jest w Ogrodzie Sprawiedliwych w Warszawie.

Pragniemy wyrazić naszą najgłębszą solidarność ze wszystkimi, którzy współtworzą „Memoriał” – jako uniwersalną wartość i ponadnarodową społeczność. Szczególnie teraz, gdy instytucje Federacji Rosyjskiej dziękują im tak za ponad trzy dekady owocnej pracy. 33 lata to czas, w którym pod skrzydłami największych postaci „Memoriału” wyrosło nowe pokolenie. To ono, poprzez swoje moralne wybory, będzie dalej nieść pamięć o postawach dysydentów. Być może okaże się to w przyszłości dla Rosji, Europy i świata zbawienne.

Dobro powszechne rodzi się nie z dominacji jednych nad drugimi, lecz z dialogu, o który „Memoriał” zawsze zabiegał. Liczymy, że w rocznicę końca I wojny światowej wolność do pamięci zwycięży nad politycznymi zakusami – w imię światowego pokoju.

Warszawa, 15 listopada 2021

Bogdan Białek, prezes Stowarzyszenia im. Jana Karskiego

dr Piotr M.A. Cywiński, prezes Fundacji Auschwitz-Birkenau, członek moskiewskiego „Memoriału”

Krzysztof Czyżewski, prezes Fundacji „Pogranicze”

Anna Dziekiewicz, redaktorka rosyjskiej serii katyńskiej w „Memoriale”

prof. Mirosław Filipowicz, Instytut Historii KUL

Zbigniew Gluza, prezes KARTY, przewodniczący Komitetu Ogrodu Sprawiedliwych w Warszawie

Agnieszka Holland, reżyserka, prezydentka Europejskiej Akademii Filmowej

dr Łukasz Kamiński, b. prezes Instytutu Pamięci Narodowej, współpracujący z „Memoriałem”

Robert Kostro, dyrektor Muzeum Historii Polski

Agnieszka Magdziak-Miszewska, b. dyplomatką (też w Moskwie), szefowa programów wschodnich

prof. Piotr Mitzner, pisarz, członek „Memoriału” od 1991 roku

dr Marek Mutor, przewodniczący Platform of European Memory and Conscience

dr Adam Pomorski, prezes Polskiego PEN Clubu

dr Marek Radziwon, Studium Europy Wschodniej UW

Rafał Rogulski, dyrektor Europejskiej Sieci Pamięć i Solidarność

prof. Adam Daniel Rotfeld, b. minister SZ i współprzewodniczący Polsko-Rosyjskiej Grupy ds. Trudnych

Marian Turski, przewodniczący Międzynarodowego Komitetu Oświęcimskiego (numer oświęcimski B9408)

Alicja Wancerz-Gluza, współzałożycielka KARTY, współtwórczyni sieci EUSTORY

prof. Mariusz Wołos, Instytut Historii PAN, Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie

Krystyna Zachwatowicz-Wajda, współpracująca z „Memoriałem” od 1992 roku

Fundacja im. Stefana Batorego
Fundacja Kultury Chrześcijańskiej ZNAK
Helsińska Fundacja Praw Człowieka
Klub Inteligencji Katolickiej w Warszawie
Kolegium Europy Wschodniej
Ośrodek KARTA
Otwarta Rzeczpospolita – Stowarzyszenie przeciw Antysemityzmowi i Ksenofobii
Polski PEN Club
Stowarzyszenie im. Jana Karłowicza